

1983/84:96

Måndagen den 12 mars

Kl. 12.00

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

1 § Svar på interpellation 1983/84:103 och fråga 1983/84:335 om SJ:s service på mindre orter

Anf. 1 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Hans Petersson i Hallstahammar och Thure Jadestig har, med hänvisning till SJ:s trafikplaner, frågat mig vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta för att förmå SJ att upprätthålla en godtagbar service också på mindre, men betydelsefulla orter, t. ex. Kolbäck. Thure Jadestig har vidare frågat mig om jag anser att restiden mellan stora städer är SJ:s enda konkurrensmedel.

Eftersom Hans Petersson i Hallstahammar och Thure Jadestig tar upp samma sak, nämligen SJ:s trafikplanering, har jag valt att besvara interpellationen och frågan samtidigt.

Jag vill börja med att klargöra att det finns många skäl som talar för ett ökat resande med kollektiva färdmedel, inte minst då med tåg. Det är också det som ligger bakom regeringens kraftiga satsning på SJ. En betydande upprustning och förnyelse pågår därför nu av bl. a. lok, vagnar, spår och olika järnvägsanläggningar. Inom SJ sker också ett omfattande arbete med att förbättra service, tidtabellshållning, information samt med att förkorta restider.

Med de stora insatser som nu är på gång är det viktigt att samhällets begränsade resurser används så, att järnvägens fördelar kan utnyttjas bäst. För SJ:s fjärrtrafik kan detta innebära att önskemål om tåguppehåll i en mindre ort får vägas mot angelägenheten av kortare restid mellan större orter.

Vad gäller järnvägstrafiken på Västeråsbanan planerar SJ att fr. o. m. i sommar förkorta restiden och förbättra möjligheten till en säker tidtabellshållning. Antalet tåguppehåll i Kolbäck kommer därvid att minska från i genomsnitt 18 till 14 uppehåll per dag. SJ bedömer att trafikändringen gör att tåget kan bli attraktivare i konkurrensen med bilismen.

---

*Om SJ:s service på
mindre orter*

Jag anser att SJ bör vara bäst skickad att göra denna typ av avvägningar i sin trafikplanering. Självfallet strävar SJ efter att göra sådana förändringar i trafiken som är attraktiva för de flesta resenärer. Därmed ökar resandet, och SJ får ett bättre resultat.

På Thure Jadestigs fråga om SJ bara skall konkurrera med restiden mellan de större orterna vill jag svara nej. Självfallet har SJ ett intresse av att vinna resenärer från både större och mindre orter. Där det är möjligt med hänsyn till fjärrtrafiken söker SJ också göra tåguppehåll och utveckla trafiken. Länshuvudmännen, som har ansvaret för den lokala och regionala kollektivtrafiken, har visat ett allt större intresse för att använda sig av tåg. SJ har därför i samarbete med länshuvudmännen på flera håll i landet förbättrat den kortväga trafiken. Som exempel kan nämnas att SJ och länshuvudmännen infört speciella trafiklösningar, ordnat ytterligare tåguppehåll, ökat turtätheten och lanserat gemensam taxa för tåg och buss. Resultatet har blivit en kraftig ökning av det kortväga tågresandet.

Jag vill också nämna att regeringen i årets budgetproposition föreslagit åtgärder för att ytterligare främja just lokal och regional tågtrafik. Statsbidraget till investeringar i spårtrafikanläggningar föreslås bli höjt och gälla även trafik på SJ:s bannät. Finansiering av motorvagnar och rullande materiel för SJ:s trafik åt länshuvudmännen föreslås vidare få göras utanför statsbudgeten, vilket ger bl. a. en ökad flexibilitet. SJ kan därmed få än bättre förutsättning att erbjuda en attraktiv lokal tågtrafik.

Anf. 2 HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk):

Herr talman! Jag får tacka kommunikationsministern för svaret på min interpellation. Den har sin bakgrund i att man i Hallstahammar, där både Thure Jadestig och jag bor, har fått reda på att SJ vill minska antalet tåguppehåll vid Kolbäck. Det gäller linjen Örebro–Stockholm, och SJ vill slopa samtliga tåguppehåll som görs vid Kolbäck. Kolbäck ligger två mil från Västerås. Stationen betjänar 18 000 personer. Det är en kommun med många tomma lägenheter, stor arbetslöshet och alla de andra problem som bruksorter har efter en tid av kapitalistisk kris.

Detta gjorde att man från kommunens sida ville göra allt för att få till stånd en förbättring gentemot vad SJ hade föreslagit. Man ville naturligtvis helst behålla alla tåguppehåll, eftersom det är viktigt att kunna använda kommunikationsmedel till exempelvis Stockholmsområdet från Kolbäck utan att ta bilen eller bussen för att transportera sig till närmaste stora stad, Västerås eller Köping, och där ordna parkering för att till högre kostnader och mycken tidsspillan komma till Stockholm eller Örebro. Därför ansåg vi att tåget är viktigt.

Jag håller med kommunikationsministern när han säger att det finns många skäl som talar för ett ökat resande med kollektiva färdmedel, inte minst med tåg. Jag har ett slags hatkärlek till tåget. Det är underbart och jättebra när det fungerar – och det måste fungera, kanske ännu bättre än vad det gör i dag – men då blir man också rasande när försämringar görs i den service som i dag finns. Jag har alltså en dubbel inställning. Om jag fick

regera skulle jag försöka utveckla SJ någonting alldeles enormt jämfört med hur det är i dag. Så på den punkten tror jag vi har samma uppfattning om vilken väg vi skall gå.

När det gäller vardagen i Kolbäck är det så att stationen ofta är stängd. Man får stå där och frysa. Folk trotsar tomgångsförbudet och försöker hålla sig varma i sina bilar medan de väntar på tåget, medan de väntar på högtalarbesked och förseningar, som ändå ofta inte kommer osv. Skulle det nu bli så att man inte heller får stiga på i Kolbäck, då är katastrofen fullständig.

Jag fick för bara några minuter sedan besked om att efter de överläggningar som vi har haft mellan kommunen och SJ har SJ ändå gått kommunen till mötes litet grand genom att ordna så att ytterligare två tåg på vardagarna och tre på söndagarna skall stanna i Kolbäck. Detta är en liten förbättring, men den är inte tillräcklig utifrån de behov man anser att man har i kommunen.

Thure Jadestig har vidare frågat om servicen mellan stora städer. Detta ligger också bakom min interpellation, där jag nämner att SJ vid detta möte sade att det är viktigt att kunna korta restiderna mellan stora städer. Jag tycker att det är en alldeles för begränsad målsättning SJ har, att förkorta restiderna mellan stora städer – i varje fall att göra det genom att låta bli att stanna vid mindre orter, som är centralorter i kommuner längs vägen. För alla andra än dem som inte bor i storstäderna blir ju restiden då längre och inte kortare, om man måste söka anslutningar via andra trafikmedel.

Jag måste säga att jag blev rätt upprörd när vi satt och pratade med SJ:s företrädare. De sade att SJ inte kunde syssla med sådana futtigheter som Kolbäck. Man hänvisade till City Expressen som ett bra exempel på att man genom snabba tåg kan öka resandet. Men tåg av typ City Expressen eller andra snabbtåg som far värdshus förbi är till väldigt liten hjälp för de människor som bor i dessa kommuner och som också skulle vilja utnyttja tågen. Det är därför jag har framställt interpellationen. Jag undrar: Vad kan kommunikationsministern göra för att förmå SJ att upprätthålla en godtagbar service på mindre, betydelsefulla orter?

Jag kan inom parentes nämna att det ju inte bara är Thure Jadestig och jag som frågar om detta – eller, rättare sagt: Det är vi som frågar, men det finns också motioner till årets riksmöte, där man påpekar att samma problem finns i Håbo, Älvkarleby, Tierp och Bålsta. Det finns en rad sådana här orter utefter de vältrafikerade linjerna där tågen inte stannar men där folk faktiskt skulle vilja åka med. Jag vet att socialdemokraterna i Västmanlands län driver frågan om tågstopp i Heby, som kan sägas vara en liknande ort som Kolbäck, om än något mindre.

I svaret säger ju kommunikationsministern att han inte är beredd att göra någonting utan att SJ är bäst skickat att göra denna avvägning i sin trafikplanering. Nu tycker jag förstås att SJ är en samhällelig resurs, och så ser man det också från kommunalt håll i Kolbäck och hos oss i Hallstahammar. Vi vill utnyttja de enorma investeringar som görs av samhället, och dem kan vi bara utnyttja om tågen stannar, så att vi kan åka med. Jag skulle därför vilja vädja till kommunikationsministern att ändå försöka påverka statens

järnvägar att låta tågen stanna där folk bor, så att människor kan åka med.

Om man vill förkorta restiden ytterligare kan man göra det genom att investera i förbättrade bananläggningar, ordna fler mötesplatser och, framför allt, se till att loket inte går sönder. Jag har under en ganska lång tid upplevt att de verkligt kraftiga förseningarna – när man får sitta och frysa i ett par timmar utefter linjen – har berott på att loket har gått sönder. Folk från SJ har också sagt att man där faktiskt har en mycket dålig statistik när det gäller trasiga färdmedel.

Anf. 3 THURE JADESTIG (s):

Herr talman! Det finns viss risk för upprepningar vid ett sådant här tillfälle. Jag ber ändå att få tacka statsrådet för svaret, som i sak var bra.

Vi fick en bra utgångspunkt för debatten med statsrådets konstaterande att det finns många skäl som talar för ett ökat resande med kollektiva färdmedel och att tåg ingår som en väsentlig del i den helheten. Det är också positivt att regeringen vidtagit åtgärder för en förnyelse och upprustning av materiel och anläggningar. Det hälsar vi med stor tillfredsställelse. Naturligtvis uppskattar vi också SJ:s egna försök att förbättra servicen och tidtabellshållningen, även om vinsten i tid i sig själv inte är det enda väsentliga. Om man förbättrar för allmänheten genom kortare restider, kan det få konsekvenser för SJ:s personal. Om man talar med SJ-anställda framhåller de många gånger nackdelarna med en alltför snäv tidtabell, som i sig orsakar tågförseningar.

Jag kan inte underlåta att här ge en eloge till de ungdomslag som Västerås stad har satt in på tågen. Ungdomslagen ökar trivseln på Västeråsbanan genom den kaffeservering som numera anordnas på tåget.

Det som har fått oss att reagera är, som redan har sagts, att SJ nu vill slopa tåguppehållen vid en järnvägsstation efter linjen Stockholm–Örebro. Jag måste konstatera att det har skett en årlig uttunning. Varje tidtabellsförskjutning har inneburit ett något mindre antal tåg. Också denna uttunning spelar en viss roll för vår reaktion.

Det är riktigt att SJ sedan frågan ställdes till statsrådet har meddelat att kommunen kommer att få ett tåg i vardera riktningen på sträckan mellan Hallsberg och Stockholm – den trafiken skall vidmakthållas. Det är just denna linje som kommunen själv har prioriterat mycket högt. Naturligtvis noterar vi detta som en positiv åtgärd, men eftersom det är en ringhet kan inte kommunen anse sig nöjd.

Vi är medvetna om att vi som kommunens representanter i förhandlingarna med SJ sitter så att säga i andra hand. Vi kan inte påverka skeendet så mycket. Jag tycker för min del att statsrådet kanske borde kunna medverka till att dessa överläggningar mellan SJ och kommunen blir mer meningsfulla. Det skulle de kunna bli om man gjorde om hela det s. k. varselsystemet.

Det borde finnas plats för en mer långsiktig planering från SJ:s sida. SJ borde utarbeta längre barriärer i tidsperspektivet än ettåriga och övergå till t. ex. en femårsplanering när det gäller hur tågtrafiken skall byggas upp i en region. Då skulle man få bort mycket av det hattande som nu sker år efter år.

Från SJ:s sida använder man trafikräkningar som underlag för sitt

ändringsbeslut. Jag kan berätta att denna räkning för vår del gjordes under en vecka i december månad. Kommunerna har nog den synpunkten att dessa räkningar borde göras mer kontinuerligt och under en längre tid för att man skall ta allvarligt på denna räknemetod. Dessutom tunnars resefrekvensen ut beroende på att antalet resetillfällen minskas. På sikt innebär det att man styr de nedläggningshotade stationerna. De kommer i en kniptångssituation, och stationen kvävs sakteligen till döds. Ta t. ex. servicen på stationen i Kolbäck. Kolbäck är en typisk gammal järnvägsstation. Jag åker ofta tåg. Kvällståget på måndagarna åker jag regelbundet – ett tåg som vintertid ofta är försenat. Jag har inte det allra minsta vindskydd, stationen är stängd de flesta timmarna på dygnet, och det stimulerar i och för sig inte resefrekvensen. Jag har t. ex. väntat i 20° kyla på ett tåg som varit försenat i över en halv timme. Vänthallen har varit stängd, tågupplysningen kommer från en central i Stockholm via en högtalare. Ändå är det fråga om en station som har anknytning till riksnätet – det är alltså inte fråga om någon lokaltrafik.

Nu säger statsrådet att Västeråsbanan skall ses över: man skall förkorta restiden och man skall säkra tidtabellshållningen. Och det är bra. Men här skall det ske genom att en station drabbas hårdare än många andra. Jag vill påminna om att förändringarna på linjen Hallsberg–Stockholm drabbar vår kommun speciellt hårt och att restiden för oss inte blir kortare nu utan längre.

Naturligtvis är det riktigt som statsrådet säger, att SJ är bäst skickat att göra de här avvägningarna. Det kan ju inte vara rimligt att statsrådet skall svara för tidtabellsläggningarna. Jag förstår helt statsrådets tankegång. Men jag har för en stund sedan till statsrådet överlämnat en skrivelse från Hallstahammars kommun; den berör den nya tidtabellen och den har tillställts SJ i Örebro. Jag hoppas att statsrådet studerar materialet och gör en bedömning huruvida det uppfyller de krav och riktlinjer som motsvarar statsrådets principiella inställning.

Orterna Kolbäck och Hallstahammar är två av de större orterna längs bandelen Örebro–Stockholm och missgynnas nu. I Sverige fanns det 1975 totalt 1 771 tätorter. Av dessa var det 80 som hade fler invånare än Hallstahammars kommun. Det är alltså fråga om ett tätbefolkat område. Det är bra att statsrådet i svaret så klart slår fast, att SJ inte bara ”skall konkurrera med restiden mellan de större orterna” som argument. Med detta klara svar borde SJ-ledningen se betydligt allvarligare på sina förslag om neddragning av tåguppehåll inom de stora tätbefolkade områdena. Servicekravet står kvar.

Det är min förhoppning att statsrådet medverkar till en positiv utveckling, så att direktiv utfärdas till SJ-ledningen om en mera långsiktig, flerårig planering i samråd med berörda kommuner. Då först kan SJ göra skäl för namnet att vara hela svenska folkets järnväg.

Anf. 4 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Vi tycks vara eniga om att det är nödvändigt att utveckla SJ. Jag tycker nog att jag vågar påstå att vi i de två budgetar som jag har haft ansvaret för när det gäller kommunikationsdepartementet utan tvivel har

anslagit åtskilligt med pengar för att kunna göra den upprustning som är nödvändig inom SJ.

Det är riktigt som Hans Petersson i Hallstahammar säger att det ibland är knepigt med den rullande materielen, och det är en av anledningarna till att vi – förutom ordinarie pengar till SJ – också har sett till att i samband med sysselsättningspolitiska insatser ge ytterligare pengar till SJ för att kunna klara den här upprustningen.

Länshuvudmännens tillkomst har naturligtvis också inneburit – denna organisation är ju rätt ung – att man på ett helt annat sätt inom regionerna ges möjlighet att delta i den trafikplanering som gäller såväl regionen som kommunerna lokalt. Där vågar jag också påstå att man i de förhandlingar som har ägt rum under det senaste året mellan länshuvudmännen och SJ onekligen har kunnat skönja åtskilligt av framgång. Jag tror att ca 20 avtal mellan länshuvudmän och SJ har träffats under det gångna året i avsikt att skapa bättre transportmöjligheter för människor via det kollektiva trafikmedlet SJ.

Det är riktigt som det sades här, att man när frågan togs upp i riksdagen hade en preliminär plan enligt vilken antalet tåguppehåll i Kolbäck skulle minska från 18 till – om jag inte minns fel – 8 uppehåll per dag. Trafikändringen innebär att man ökar antalet till 14.

Självfallet är jag medveten om att vi måste försöka slå vakt om även mindre stationer och antalet tåguppehåll där. Men nog är vi väl rörande eniga om en sak, nämligen att det verkligt stora problemet är att så få människor åker med tåg. Det är ju detta som gör att länshuvudmän och kommuner tar upp diskussioner om att eventuellt ersätta järnvägstrafik med exempelvis busstrafik. Det är naturligtvis angeläget att vi ser till att vi får en rationell och väl fungerande kollektivtrafik för människorna. Om det då blir busstrafik i stället för järnvägstrafik, så ser jag inget fel i det. Men det är enligt min mening ytterligt angeläget att man ser till att busstrafiken i sådana fall har anslutning till fjärrtågsförbindelserna. Just detta har man kanske inte lyckats med på sina håll, men vid de samtal jag har haft med SJ har det framkommit att man är angelägen om att rätta till de fel som har uppstått i det avseendet.

Jag har noterat att både Hans Petersson i Hallstahammar och Thure Jädestig håller med om att varken regeringen eller riksdagen kan gå in i något detaljbestämmande när det gäller SJ:s tidtabeller. Det måste vara SJ:s uppgift att se till att man har en tidtabellsordning och en tågföring som svarar mot det behov som finns hos människorna, liksom en fungerande godstrafik som svarar mot det behov som finns hos näringslivet.

Jag tror att om vi hjälps åt och dels ställer oss bakom de förslag om satsningar på SJ som regeringen har lagt fram – och den möjligheten får vi inom kort, när riksdagen har att behandla budgetpropositionen – dels rekommenderar människorna på våra hemorter att utnyttja SJ, kan vi kanske klara detta.

Det står i riksdagsbeslutet från 1979 att SJ skall erbjuda lokal och regional tågtrafik endast i den utsträckning det går att förena med en fungerande fjärrtrafik. Det skulle därför vara både fel och direkt olämpligt om riksdag

eller regering detaljbestämde var tågen skall stanna. Vad vi kan göra är att gemensamt hjälpa till att ge SJ resurser för att förbättra sin vagnpark och sina fasta anläggningar, och att dessutom ha en positiv inställning till SJ och till de människor som arbetar där. Det har en väldigt stor betydelse att vi är positiva, att vi sprider information om fördelarna med SJ och med att utnyttja tågtrafiken, liksom att vi gärna ger dem som är anställda vid SJ beröm – det är de ändock understundom värda, trots att det i vissa fall kan uppstå förseningar i en tågföring.

Anf. 5 HANS PETERSSON i Hallstahammar (vpk):

Herr talman! Det är bra att kommunikationsministern är inne på samma tankar som vi från kommunens sida är inne på i detta sammanhang – tankar som jag tror att också en mycket stor del av Sveriges befolkning har, nämligen att det skall finnas möjlighet att åka med SJ. Den möjligheten måste ställas mot de vinster SJ gör genom att låta bli att stanna vid vissa stationer. Såvitt jag vet är det tre stationer på linjen Örebro–Stockholm som skulle kunna vara aktuella: Frövi, Kolbäck och Bålsta. Frövi är en järnvägsknut, så där kanske tågen måste stanna, men Kolbäck är aktuellt för indragning, och när det gäller Bålsta diskuteras i och för sig om man dit skall ha en förlängning av pendeltågstrafiken eller om det skall vara tågstopp.

Låt oss säga att det rör sig om att man kan tjäna tio minuter på stäckan Örebro–Stockholm genom att inte stanna vid vissa stationer. Jag är säker på att de som åker mycket drabbas av väsentligt större tidsförluster på grund av att loken går sönder eller på grund av liknande problem. Kommunikationsministern är tydligen mycket väl medveten om att det är sådana problem som verkligen irriterar. Den eventuellt förlängda restiden på några minuter kan man ju kalkylera med, om tågen verkligen går som de skall.

Kommunikationsministern sade att i de två budgetar som kommunikationsministern varit med om att utarbeta har anslaget till SJ ökat. Det kan jag inte bestrida, men i besparingspropositionen nr 40 i höstas, var det dock en liten minskning, då man sänkte den av SJ begärda investeringsramen med 200 milj. kr., vilket betyder att kostnadstutvecklingen inte kunde täckas. Det blev, såvitt jag förstår, en faktisk sänkning som drabbar investeringar i vagnmateriel och liknande.

När det gäller tanken att tågen inte bara måste stanna utan att folk också verkligen måste åka med tågen tycker jag att situationen nu börjar likna den man hade under 1960- och 1970-talen, då 1963 års trafikbeslut om att varje bandel måste bära sig låg till grund för SJ:s handlande. Man höjde hela tiden priserna och menade att det inte gick att sänka priserna för folk skulle ändå inte åka mer, och då skulle det bli ännu större förluster. Man försökte kompensera uteblivet resande med höjda priser. Det är ett liknande förhållande i fråga om stoppen. Man resonerar som så att vi kan inte stoppa tågen för folk åker inte. Så låter man bli att stanna, och då är det ännu färre som åker. Jag tror att det leder till samma utveckling som i fråga om prisökningarna. Om man bryter detta mönster, precis som man gjorde med prispolitiken, och verkligen stannar tågen där folk bor, då kan man vända utvecklingen.

Man får också, som kommunikationsministern sade, tala om för folk att vi nu har fått en ny situation – nu stannar faktiskt tågen. Det här med att tågen inte stannar är ganska djupt rotat hos folk. Jag tror att många inte känner till eventuella förbättringar, t. ex. en sådan liten förbättring som den som kommer i sommar i Kolbäck. Det vill till att den marknadsförs, så att folk utnyttjar denna möjlighet.

Jag skall inte säga mycket mer, men i fråga om bussar kan man naturligtvis hävda att om bussen kör samma sträcka som den tåget vanligtvis går, om man får samma pris och samma tidsservice, så skulle det inte spela så stor roll om man satt på bussen eller på tåget. Men nu har ju bussarna också andra uppgifter. De skall betjäna arbetsresande, handelsresande och allt möjligt inom orterna. Det är inte alltid som detta passar särskilt bra med tågen, utan det blir långa väntetider jämfört med om man direkt kunde stiga på tåget. Det allra värsta är väl när det blir tågförseningar, t. ex. från Stockholm mot Västerås, och bussen inte väntar på tåget. Då står man där – det finns kanske över huvud taget inte någon bussförbindelse. Bilen har man någon annanstans, långt borta på en annan ort. Det är sådant som brukar göra folk rasande, om man skall tala klartext.

Anf. 6 THURE JADESTIG (s):

Herr talman! Statsrådets hemort ligger ju i de stora avståndens län, så jag är medveten om att hans intresse för just tvärkommunikationer, och frågor i det sammanhanget måste vara rätt stort. Jag vet också att statsrådet har bekymmer när det gäller tiden, eftersom en västtysk regeringskollega väntar på honom. Ändå skulle jag vilja säga några ord som en komplettering till mitt tidigare inlägg.

I Bergslagen är vi oerhört intresserade av att få behålla de SJ-förbindelser som vi har. Näringslivsmässigt spelar de direkta förbindelserna med Stockholm en stor roll. Men detta är också, som statsrådet var inne på, en fråga om resandefrekvensen, om hur stor efterfrågan är. Jag kan intyga att vi är beredda att vidta åtgärder från kommunalt håll.

Vidare föreligger berättigade krav på kortare restider. Jag vet att man från länets sida har gjort uppvaktningar. Själv har jag varit involverad i diskussionen om snabbare tåg på sträckan Örebro–Västerås–Stockholm. Men det får naturligtvis inte medföra att några få stationer på bandelen ensidigt drabbas. Det gäller att studera trafikintensiteten och behoven i vad gäller hela bandelen. En utväg är att låta de snabbare tågen utgöra ett komplement.

Om SJ gör neddragningar på vissa tåglinjer, borde man också vara beredd att kompensera kostnaderna för t. ex. busstransporter med en extra tilldelning av pengar.

Anf. 7 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Bara helt kort två kommentarer till Hans Peterssons i Hallstahammar senaste inlägg.

För det första är det riktigt att investeringspengarna minskats med 200

milj. kr. Men under motsvarande tid tillsköt vi omkring 450 milj. kr. i extra pengar. Totalt sett innebär det, som jag sade tidigare, att investeringsnivån höjts i syfte att skapa förutsättningar för SJ.

För det andra är jag överens med Hans Petersson när det gäller följande: Om man måste ta bussen för att komma till tåget eller långfärdsförbindelsen, är det irriterande att inte hinna fram på grund av förseningar. Det kan också vara så att bussen måste vänta. Det har jag själv upplevt. I en proposition under innevarande riksmöte har jag framhållit att man måste vara uppmärksam i detta avseende och att man måste försöka göra en anpassning. Jag vet att man från SJ:s sida speciellt har uppmärksammat detta.

Vidare tror jag att vi själva skulle kunna hjälpa till. Jag manar alltså till sådan hjälp. Det går inte att bara bli arg och sitta och klaga i bussen eller på tåget. I stället måste man, och det är mycket viktigt, engagera sig i de här frågorna. Både länstrafikbolagen och SJ är angelägna om en anpassning.

För ett par år sedan var jag, det måste jag säga, lätt irriterad över just förseningar av nämnda slag. I julas behövde jag emellertid inte vara irriterad, eftersom man åstadkommit en anpassning. Om vi hjälps åt, kan vi alldeles säkert bidra till en förbättring av trafiksituationen just när det gäller kollektivtrafiken.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Svar på interpellation 1983/84:98 om sjukvården i krig

Anf. 8 Statsrådet GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Gunnar Biörck i Värmdö har frågat om jag anser mig kunna försäkra svenska folket om att vår sjukvårdsberedskap i krigsfall under det närmaste året är tillfredsställande och, om inte, på vilket sätt jag är beredd att åstadkomma en annan och bättre tingens ordning.

Den 1 februari 1983 besvarade jag en till chefen för försvarsdepartementet ställd fråga av Gunnar Biörck om hälso- och sjukvårdens beredskap i krig. Jag framhöll då, att även om sjukvårdsberedskapen fick anses vara ganska god inom vissa områden, mycket återstod att göra, men att vi genom 1982 års försvarsbeslut hade fått en fast grund för att förbättra beredskapen inom detta för totalförsvaret så viktiga område.

1982 års försvarsbeslut bygger på principen att den som har ett ansvar för verksamheten i fred också skall ha det i krig. Grunderna för vår sjukvård i krig är de resurser som byggs upp för den fredstida hälso- och sjukvården. Genom riksdagens beslut har sjukvårdshuvudmännen sedan den 1 juli 1981 ansvaret för ledningen av hälso- och sjukvården i krig på lägre regional nivå. Det innebär att deras ansvar i fred kvarstår även i krig och därför är en naturlig uppgift i direkt anslutning till deras fredstida ansvar och verksamhet.

1982 års försvarsbeslut innebär en satsning för att avhjälpa vissa brister i vår hälso- och sjukvårdsberedskap. Denna satsning kommer att fullföljas, även om jag i årets budgetproposition (prop. 1983/84:100 bil. 7) anser att

Nr 96

Måndagen den
12 mars 1984

---

*Om sjukvården i
krig*

medelsbehovet tillfälligt kan minskas för budgetåret 1984/85 mot bakgrund av riksdagens beslut om vissa ekonomisk-politiska åtgärder m. m. (prop. 1983/84:40).

En väl fungerande försörjningsberedskap är en viktig förutsättning för en bra sjukvård i krig. Regeringen har den 10 november 1983 godkänt en överenskommelse mellan staten och sjukvårdshuvudmännen som innebär att sjukvårdshuvudmännen bygger upp beredskapslager av sådan förbrukningsmateriel som är oundgängligen nödvändig i krig. Socialstyrelsen och Landstingsförbundet har gemensamt fastställt en materielplan som grund för uppbyggnaden av beredskapslagren. Med utgångspunkt i nämnda överenskommelse och materielplan träffas nu avtal mellan staten och resp. sjukvårdshuvudman om beredskapslagringen, vilken byggs upp som en reserv utöver sjukvårdshuvudmännens normala driftlager. Staten kommer därvid att ha insyn i verksamheten.

En överenskommelse har också träffats mellan staten och sjukvårdshuvudmännen som syftar till att dessa tar över ansvaret även för beredskapslagring av s. k. varaktig sjukvårdsutrustning.

Genom beslut den 19 januari i år har regeringen ställt medel till socialstyrelsens förfogande för vissa studier som rör beredskapen i fråga om förbrukningsmateriel. Avsikten med dessa är att klarlägga möjligheter till bl. a. inhemsk produktion, ransonering och återanvändning av sådan materiel. En preliminär redovisning av dessa studier skall socialstyrelsen lämna senast den 1 september i år.

Gunnar Biörck har i sin interpellation flitigt citerat socialstyrelsens programplan och tagit fram brister som framhålls där. I programplanen kan dock utläsas även vilka åtgärder som har genomförts eller håller på att genomföras för att förbättra beredskapen.

Den försvarskommitté som kommer att tillkallas skall bl. a. överväga och lämna förslag om hälso- och sjukvården i krig. Kommittén skall också pröva formerna för sjukvårdshuvudmännens medverkan i totalförsvaret.

Sammanfattningsvis vill jag säga följande. För ett år sedan redovisade jag i riksdagen att sjukvårdsberedskapen var ganska god inom vissa områden. I dag kan jag konstatera att den har förbättrats. Detta arbete kommer självfallet att fortsätta, eftersom det fortfarande är en angelägen uppgift att ytterligare förbättra vår beredskap inom detta område.

Anf. 9 GUNNAR BIÖRCK i Värmdö (m):

Herr talman! Tillåt mig att, som bruket är, tacka statsrådet Sigurdsen för svaret på min interpellation. Tillåt mig därefter att tillfoga att det tyvärr kanske inte är så mycket att tacka för.

Ja, statsrådet Sigurdsen, jag har i min interpellation tillåtit mig att "flitigt citera" socialstyrelsens senaste programplan med de brister som framhållits där. Det är faktiskt så, fru Sigurdsen, att interpellationer är ett av instrumenten för riksdagens kontrollmakt, och i det här fallet skulle man kunna interpellera nästan oavbrutet för att få insyn i ett av de allvarligaste bristområden som regeringen – vilken regering det än är – bär ansvar för.

Jag har tidigare frågat statsrådets företrädare, Karin Ahrland, vid två tillfällen för två år sedan och fått otillfredsställande svar även av henne. Det fick jag också av er, fru statsråd, i februari förra året. Även Karin Ahrland har ställt frågor, senast i höstas, och då speciellt om avtalet med sjukvårdshuvudmännen. Nu har jag på nytt försökt få klara besked, inte bara svävande uttalanden, av statsrådet Sigurdsen – om det faktiska läget, inte om avtal och slika formaliteter som i den nya förhandlingssoffan pratas fram mellan Landstingsförbundet och den ledsamma inrättning som kallas statens förhandlingsnämnd.

För två år sedan förde Karin Ahrland och jag ett samtal i denna fråga, medan den brittiska flottstyrkan var på väg mot Falklandsöarna. I dag samtalar fru Sigurdsen och jag mot bakgrunden av oförklarliga händelser i den skärgård där jag själv för några och fyrtio år sedan hade ansvaret för uppgiften att – då som nu med alldeles otillräckliga materiella resurser – improvisera omhändertagandet av soldater och civilbefolkning i det ögonblick de första skotten skulle avlossas.

Vi har nu vår femte kvinnliga sjukvårdsminister på åtta år. Jag förmodar att regeringsbildarna främst velat försäkra sig om personer, som kunde tänkas svara för det som amerikanerna brukar kalla "tender, loving care" eller på svenska "öm och kärleksfull omvårdnad". Det är något som jag också verkat för i min dagliga gärning. Men när det gäller sjukvården i krig och uppgiften att hantera Landstingsförbundet är detta tyvärr inte nog. Då behövs det fastmera järnvilja och hårdhandskar.

Vad jag har frågat statsrådet om är hur god vår sjukvårdsberedskap *under detta år* är. På det har jag fått ett svar där det talas om "överenskommelser", "planer" och "avtal", om vad sjukvårdshuvudmännen skall företa sig, en överenskommelse för fem månader sedan, en materielplan – när? – ett "avtal" som träffas "nu", vad detta nu kan betyda. För två månader sedan ställde regeringen medel till socialstyrelsens förfogande för "vissa studier" av beredskapsläget. Vad är det ni håller på med egentligen? Se till att det skaffas grejer i stället!

Avslutningsvis berättar statsrådet att sjukvårdsberedskapen för ett år sedan var "ganska god inom vissa områden". I dag sägs den vara "förbättrad". Ja, det skulle väl bara fattas annat! Det vore väl orimligt om den till råga på allt skulle vara försämrad. Samtidigt meddelar statsrådet att medelsbehovet "tillfälligt kan minskas" för det kommande budgetåret. Måntro det? Statsrådet har i sitt svar inte lämnat några *konkreta* uppgifter om vad "överenskommelsen" av den 10 november 1983 i sak innebär, inte heller om det "avtal", som "nu" skall träffas, och om vilket statsrådet stolt framhåller att "staten kommer att ha insyn i verksamheten". Ja, det skulle väl bara fattas annat! För det är väl i alla fall än så länge staten, dvs. riksdag och regering, som har ansvaret för medborgarna i händelse av krig, inte Landstingsförbundet. Den *uppgivenhet* för utomparlamentariska organisationer, som statsrådet – liksom många andra politiker – ger uttryck för, är oroande och har väl samma bakgrund som det här ofoget med ramlagar, som vi alltför länge drabbats av, men som – om det nu är allvarligt menat – den nye

justitieministern dess bättre antyder en begynnande tveksamhet inför i sin häromdagen överlämnade proposition 1983/84:119.

Herr talman! Statsrådet Sigurdsens svar bekräftar i stort sett – utom just i vad avser slutandet av ”överenskommelser” och ”avtal” – den nattsvarta bild av sjukvårdsberedskapen i krig som framgår av socialstyrelsens under ämbetsmannaansvar avgivna program för hälso- och sjukvården, socialtjänsten och hälsoskyddet i krig avseende åren 1984–1989. De här åren får det i alla fall inte bli något krig innan man: hunnit lägga fram beredskapsplaner, genomföra tidsödande förhandlingar, fått tillräckliga personalresurser, skaffat ”egentlig” diagnostik- och behandlingsutrustning för vårdannexen och eventuellt lyckats ta fram en ”grundsyn” för skydd mot biologiska stridsmedel samt hunnit ”bearbeta” planeringen av sjukvård vid insats av kärnladdningar samt kemiska stridsmedel och till slut även, år 1987, hunnit ”kartlägga” försörjningsberedskapen för sjukvårdsmateriel och läkemedel vid en långvarig försörjningskris.

Jag har bett statsrådet Sigurdsen svara på frågan om statsrådet anser sig kunna försäkra svenska folket att vår sjukvårdsberedskap i krigsfall under det närmaste året är tillfredsställande. På den frågan har jag inte fått något svar, vilket är begripligt, eftersom svaret uppenbarligen är nej. Jag har också bett statsrådet ange på vilket sätt hon är beredd att åstadkomma en annan och bättre tingens ordning. På detta är svaret alltså att regeringen har godkänt en överenskommelse i november 1983 och är i färd med att träffa ett avtal, som ger staten ”insyn” i landstingens förehavanden. Socialstyrelsen har också fått medel för vissa ”studier”, som skall redovisas i september, och så skall vi få ännu en försvarskommitté, som skall ”pröva formerna för sjukvårdshuvudmännens medverkan i totalförsvaret”. Låt oss hoppas att den kommittén skall få tillfälle att sammanträda, innan händelseutvecklingen själv ”prövar” dessa former.

Herr talman! Omsorgen om de närvarandes sinnesfrid förhindrar mig att ge en adekvat formulering av vad jag tycker om den verklighet som statsrådets svar tjänar till att dölja. Men alla de som nästan dagligen på sina TV-skärmar ser hur det ser ut i Beirut – där även behjärtade svenska läkare och sjuksköterskor heroiskt söker lindra fasorna – kan ha skäl att fråga sig hur det skulle se ut här hemma ”om kriget kommer” i år, eller nästa år. Och den frågan bör ni ställa er själv, fru statsråd! Om jag vore i ert ställe skulle min nattsömn inte vara särskilt god.

Anf. 10 Statsrådet GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Jag tror i likhet med Gunnar Biörck i Värmdö att det inte går att klara detta problem med bara öm och kärleksfull omvårdnad, det behövs andra insatser också.

Det försvarsbeslut som fattades 1982 innebär ju en satsning för femårsperioden 1982–1987. Mindre än halva perioden har gått, och genomförandet pågår. Vid periodens slut bör således dessa brister kunna vara avhjälpta.

När jag sade att Gunnar Biörck flitigt citerade socialstyrelsens programplan om de brister som finns var det korrekt, men han sade inte något om det

som håller på att genomföras. Därför vill jag nämna något om detta.

Ärligen genomförs t. ex. på olika håll i landet i socialstyrelsens regi och under medverkan av vissa frivilliga försvarsorganisationer och sjukvårdshuvudmännen m. fl. en omfattande utbildningsverksamhet för hälso- och sjukvården och hälsoskyddet i krig.

En god läkemedelsförsörjning är också en viktig förutsättning för sjukvården i krig. Fram till år 1987 kommer behovet av läkemedel för en krigssituation att kunna säkerställas.

Andra åtgärder som vidtagits för att förbättra sjukvårdsberedskapen är uppbyggnaden av s. k. operationsannex. Det innebär att materiel anskaffas och lokaler förbereds för att komplettera de fredstida akutsjukhusen, så att den omfattande kirurgiska verksamhet som sannolikt blir nödvändig i krig skall kunna genomföras.

När Gunnar Biörck och jag senast hade en debatt i kammaren om detta hälsade Gunnar Biörck med tillfredsställelse den utredning om socialstyrelsens beredskapsuppgifter som skulle lämnas. Den kom i augusti 1983 och gäller ansvar och uppgifter inom socialstyrelsens beredskapsområde. Detta betänkande har remissbehandlats och håller nu på att beredas i regeringskansliet i en särskild arbetsgrupp.

När det gäller skyddsåtgärder mot biologiska stridsmedel har socialstyrelsen i en särskild publikation redovisat sin syn på nuläget i fråga om skyddet mot biologiska stridsmedel inom den civila delen av totalförsvaret. Styrelsen har ett övergripande ansvar för att samordna de civila skyddsåtgärderna mot sådana stridsmedel. Varje myndighet som berörs har det närmaste ansvaret inom sitt kompetensområde. Skyddet mot B-stridsmedel skall i princip bygga på de fredstida resurserna, främst de för hälsoskydd, epidemibekämpning och infektionssjukvård.

Även om situationen inte är tillfredsställande, det är ingen som har påstått det, tycker jag ändå att detta är en utveckling i rätt riktning. Som jag sade inledningsvis är förhoppningen att vi skall kunna avhjälpa bristerna under den femårsperiod som försvarsbeslutet gäller.

Till slut, herr talman, vill jag försäkra Gunnar Biörck att jag sover gott om nätterna.

Anf. 11 GUNNAR BIÖRCK i Värmdö (m):

Herr talman! Jag tackar för de ytterligare upplysningar som statsrådet här har gett och som skall föreställa den gynnsamma sidan av utvecklingen. Jag är medveten om att det kanske är svårt för den som inte har en lång verksamhet inom sjukvården bakom sig att konkret föreställa sig de problem som ett krig skapar för civilbefolkningen, förutom för militärerna själva.

Jag har funderat litet grand på vad jag skulle önska att statsrådet Sigurdsen gjorde utöver att se till att det skrivs överenskommelser och avtal. Jag undrar om inte statsrådet Sigurdsen borde fara ut i provinsen, överraska länsstyrelser och civilbefälhavare och sägs till dem: Om en timme faller en fientlig makt bomber över den här staden, 2 000 människor dör och 10 000 skadas, länslasarettet brinner. Handla!

Nr 96

Måndagen den
12 mars 1984

---

*Om sjukvården i
krig*

Nr 96

Måndagen den
12 mars 1984

---

*Meddelande om
interpellationer*

Det är väl ungefär vad som skulle krävas för att man även på administrativt håll skulle få en mera realistisk uppfattning om hur bråttom det är att få saker och ting gjorda.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Föredrogs och hänvisades
Proposition
1983/84:121 till näringsutskottet

4 § Föredrogs men bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkanden 1983/84:17–22
Utrikesutskottets betänkande 1983/84:10
Försvarsutskottets betänkanden 1983/84:11–14
Utbildningsutskottets betänkande 1983/84:13
Jordbruksutskottets betänkande 1983/84:23
Arbetsmarknadsutskottets betänkanden 1983/84:13–15
Bostadsutskottets betänkanden 1983/84:13–15

5 § Anmälades och bordlades
Propositionerna
1983/84:116 Gymnasieskola i utveckling
1983/84:118 Fristående skolor på gymnasial nivå
1983/84:126 Ändringar i det kontanta arbetsmarknadsstödet m. m.
1983/84:127 Förbättrad studiehjälp och vissa sjukförsäkringsfrågor
1983/84:132 Anslag till statens bakteriologiska laboratorium m. m.
1983/84:133 Kommunalekonomiska frågor inför år 1985

6 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 9 mars

1983/84:126 av Göte Jonsson (m) till socialministern om enskilda initiativ inom den sociala sektorn:

Intresset för alternativ inom vård och omsorg har ökat, inte bara från allmänhetens sida. Även kommuner och sjukvårdshuvudmän uppskattar och använder sig av den enskilda sektorns vårdutbud. Men företrädare för regeringen, bl. a. statsminister Olof Palme och socialminister Sten Andersson, har vid flera tillfällen tagit avstånd från privata initiativ inom vård- och omsorgssektorn. Man har då i stället för att utgå ifrån svenska förhållanden hänvisat till situationen i andra länder, bl. a. USA, med helt andra förutsättningar och framhållit sådant som för oss i Sverige ter sig negativt.

Från moderata samlingspartiets sida hävdar vi att alternativ till offentligt bedriven vård och omsorg är positivt av flera skäl. Det främsta skälet är socialt betingat och hänför sig till behovet av ökad valfrihet för de enskilda människorna. Alternativen stimulerar till framåtskridande och förbättringar också inom den offentliga sektorn och ter sig dessutom ekonomiskt fördelaktiga.

Vi har också klart slagit fast att inom ramen för den framtida socialpolitiken måste tryggheten sättas främst oavsett inkomst eller samhällsställning. Vi föreslår därför en reformering av socialförsäkringssystemet, som innebär att kostnaderna för den enskilde i princip skall vara lika, oaktat om vederbörande får vård i offentlig eller enskild regi.

Vi har vidare understrukt att statsbidrag och kommunala bidrag skall vara neutralt utformade och inte favorisera offentligt huvudmannaskap. Detta gäller t. ex. barnomsorg, äldreomsorg och äldrevård, ungdomsvård och missbruksvård.

Den socialdemokratiska regeringen har på viktiga punkter aviserat eller lagt förslag som försvårar eller omöjliggör alternativ inom den sociala sektorn. Barnomsorgen och tandvården är ett par uppmärksammade områden. Nu planerar regeringen att försvåra eller omöjliggöra privatläkarnas verksamhet. Landstingen föreslås bestämma hos vilka privatläkare patienterna skall komma i åtnjutande av ersättning från sjukförsäkringen. Med andra ord planeras en gigantisk landstingssocialisering av privatläkarkåren genom en ekonomisk utpressning som ytterst drabbar patienterna. Fritidspraktikerna skall bort, och övriga privatpraktiker skall uppenbarligen avskaffas på sikt.

Från moderat sida tar vi bestämt avstånd från detta den s. k. Dagmargruppens förslag. Vi gjorde det redan i höstas med anledning av proposition 66, där inte bara de privatpraktiserande läkarna nämndes. Även begreppet privata vårdgivare användes.

Jag vill mot den anförda bakgrunden fråga socialminister Sten Andersson:

1. Vill statsrådet redogöra för i vilken omfattning och på vilka grunder regeringen kan tänka sig enskilda initiativ inom den sociala sektorn?

2. Är statsrådet beredd att bidra till en sådan reform av socialförsäkringen som innebär att en lika stor ersättning från sjukförsäkringen följer patienterna, oavsett om vården sker i offentlig eller enskild regi?

3. Avser statsrådet förelägga riksdagen förslaget att sjukvårdshuvudmännen skall bestämma vilka privatpraktiker som skall ha rätt till ersättning från sjukförsäkringen för utförd vård, dvs. Dagmargruppens förslag?

4. Avser statsrådet att införliva de privatpraktiserande tandläkarna i samma ersättningssystem?

5. Om svaret är ja, är detta skälet till att den aviserade propositionen om den framtida tandvården skjutits på framtiden?

6. Om Dagmargruppens förslag avses bli genomfört, vilket år är det tänkt att träda i kraft?

Måndagen den
12 mars 1984

---

*Meddelande om
interpellationer*

1983/84:127 av Hans Göran Franck (s) till utrikesministern om konflikten i Sydostasien:

Sverige har vid FN:s generalförsamling 1981 ifrågasatt om inte FN:s fortsatta erkännande av Pol Pot-regimen innebar ett hinder för en lösning av Kampuchreas problem inom FN:s ram. Det framhölls därvid att denna regim, som störtats genom den vietnamesiska invasionen, hade varit sällsynt avskryvård. Det var en regim med "totalt förakt för mänskliga rättigheter".

Sverige framhöll vid FN:s generalförsamling 1982, att vårt land inte betraktade den koalition som nyligen bildats i opposition mot Vietnams ockupatin som en regering. Den har inte kontroll över det land den säger sig representera. Dessutom är det "uppenbart att den väsentligen grundade sig på den regim vars grymhet och barbari upprört en hel värld".

Sverige har vid upprepade tillfällen förklarat att man under nuvarande omständigheter inte betraktar någon regim som legitim representant för Kampuchreas folk. Därför stödde Sverige inte fullmakterna för någon grupp eller regim som gjorde anspråk på att tala för Kampuchea i FN. Att Sverige avstått vid omröstning om Kampuchreas representation i FN och anslutit sig till concensus i godkännande av FN:s fullmaktskommittés rapport, skulle enligt Sveriges röstförklaring ses mot denna bakgrund. Godkännandet av rapporten har inneburit att det av Pol Pot stödda Demokratiska Kampuchea har behållit sin plats i FN.

Det finns emellertid anledning att överväga en annan hållning i denna fråga, nämligen att verka för att varken Demokratiska Kampuchea eller Folkrepubliken Kampuchea tills vidare skall ha någon plats i FN.

I ett svenskt inlägg den 27 oktober 1983 sade ambassadör Anders Ferm i FN:s generalförsamling att såväl Vietnam som ASEAN-länderna visat att de önskat nå en lösning av Kampucheproblemet. Alla inblandade borde engagera sig i en dialog som kan lägga grunden till en politisk lösning som åter kan ge Kampuchreas folk rätten att självt utforma sin framtid, underströks från svensk sida. Ett flertal av dessa länder har vädjat om stöd för en förhandlingsuppgörelse som leder till fredliga relationer, neutralisering och ekonomisk utveckling.

Svenska kommittén för Vietnam, Laos och Kampuchea har i en skrivelse till statsminister Olof Palme i slutet av 1983 bett regeringen att ta initiativ till att söka medla i den komplicerade konfliktsituation som råder i Sydostasien. Det åberopades från kommittén, att Sverige skulle kunna spela en positiv roll för att åstadkomma en förhandlingslösning med hänsyn till vår alliansfrihet och våra relationer till berörda och inblandade länder.

Sverige är f. n. en av de största bidragsgivarna till FN:s hjälpprogram i Kampuchea. Regeringen beslutade i början av detta år att bidra med 12 milj. kr. för behövande i Kampuchea. Detta bidrag har lämnats i form av humanitärt stöd till FN:s jordbruks- och livsmedelsorganisation FAO för insatser inom jordbruket och vaccination av boskap, till FN:s barnfond för insatser inom hälsovård, primärundervisning och för vattenförsörjning till internationella livsmedelsprogrammet för livsmedelsinsats och till UNHCR för hjälp till återvändande flyktingar.

Något utvecklings- eller återuppbyggnadsbistånd har däremot inte lämnats till Kampuchea.

Med anledning av vad som här anförts får jag till utrikesministern ställa följande frågor.

1. Hur bedömer regeringen möjligheterna att kunna uppnå en förhandlingslösning av konflikten i Sydostasien?
2. Är regeringen beredd att genom medling eller på annat sätt verka för en sådan fredlig lösning?
3. Ingår det i regeringens planer att lämna ytterligare humanitärt bistånd och/eller utvecklingsbistånd till Kampuchea?
4. Är regeringen beredd att verka för att Kampuchreas plats i FN tills vidare står obesatt?
5. När och under vilka förutsättningar kan diplomatiska förbindelser med Kampuchea komma till stånd?

Nr 96

Måndagen den
12 mars 1984

---

*Meddelande om
frågor*

7 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framstälts

den 9 mars

1983/84:402 av *Oswald Söderqvist* (vpk) till justitieministern om massmedias arbetsmöjligheter i samband med händelserna i Karlskrona:

Den militära aktiviteten i samband med händelserna i Karlskrona har inneburit långtgående inskränkningar i rörelsefriheten för svenska medborgare. Det gäller såväl den lokala befolkningen som representanter för svenska massmedia, t. ex. TV. Detta har genomförts utan att beredskapslagar satts i kraft och utan en klar hänvisning till vilka andra lagar som åberopats.

Enligt uppgifter från sydsvenska journalister har emellertid ett TV-team från American Broadcasting Corporation (ABC) av svensk militär tillåtits filma på Almön den 6 mars 1984.

Fråga till justitieministern:

Vilka lagrum gäller vid ett tillfälle som detta och tillämpas de olika för TV-team från Sverige och USA?

Nr 96

**Måndagen den
12 mars 1984**

---

*Meddelande om
frågor*

1983/84:403 av *Elisabeth Fleetwood* (m) till statsrådet Bengt Göransson om åtgärder för att förhindra nedläggning av Höglandsskolan:

Vilka åtgärder avser statsrådet vidta för att bidra till att rädda den sista skolan med vertikal organisation (Höglandsskolan)?

8 § Kammaren åtskildes kl. 12.51.

In fidem

TOM T:SON THYBLAD

/Solveig Gemert